AH 749
2026Z19701

Antwoord van minister Aartsen (Werk en Participatie) (ontvangen 24 november 2026)

Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2026-2027, nr. 397

1. Hoe reflecteert u op de cijfers uit de antwoorden waaruit blijkt dat in december 2025 55% van de jongeren tot 27 jaar in de bijstand een herkomstland buiten Europa heeft en dat deze groep sinds 2021 90% van de groei vertegenwoordigt?

Uit de beantwoording op vragen van het lid Bolhuis (2026D44753) bleek al dat de toename vooral zit in de groep met een Buiten-Europese herkomst, waaronder statushouders. Inmiddels is deze stijging nader geanalyseerd, waardoor meer gezegd kan worden over in hoeverre een toename van statushouders hieraan ten grondslag ligt. Uit microdata-analyses blijkt dat tussen eind 2023 en eind 2024 circa 60% van de toename onder jongeren in de bijstand statushouders betrof.[1]

Het is duidelijk dat dit cijfer en de eerdergenoemde cijfers - in beantwoording op vragen van het lid Bolhuis - een hoge instroom in de bijstand van statushouders signaleren. Het is simpelweg onwenselijk dat juist deze groep, waar veel arbeidspotentieel in schuilt, in de bijstand belandt. Dat is een verlies voor henzelf, voor werkgevers en voor onze economie. Daarom zet ik komende tijd in op de Aanpak Werk en Meedoen Nieuwkomers. Dit kabinet heeft immers een heldere boodschap: werk en meedoen wordt de norm. We willen dat iedereen, ook nieuwkomers, actief deelnemen en bijdragen aan de samenleving.

2. Welk deel van de statushouders tot 27 jaar ontvangt een bijstandsuitkering en welk deel heeft werk?

Op basis van beschikbare data en publicaties kan deze vraag niet exact beantwoord worden voor de totaalgroep statushouders jonger dan 27 jaar. Voor de bestaande monitoring zijn in het verleden keuzes gemaakt op welke manier wordt gemonitord (bijvoorbeeld: welke deelpopulaties, meetmomenten en kruisingen met andere gegevens). De consequentie hiervan is dat niet altijd alle vragen exact beantwoord kunnen worden zoals gesteld. Ook kunnen cijfers uit verschillende bronnen daardoor niet direct vergelijkbaar zijn. Tot slot komen gegevens vaak met vertraging beschikbaar, waardoor de meeste cijfers over half tot anderhalf jaar in het verleden gaan.

Om statistieken beter vergelijkbaar te maken, ga ik het exacte antwoord laten uitzoeken. Dit vergt onderzoekstijd; ik verwacht dat de resultaten voor eind volgend jaar beschikbaar zijn. Ik zal uw Kamer over de uitkomsten informeren.

Op dit moment kunnen op basis van het Dashboard asiel en integratie van het CBS[2] wel voor cohorten in de groep statushouders van 18 tot 25 jaar het aandeel uitkeringsgerechtigden (verreweg de meesten met bijstand) en het aandeel werkenden in beeld worden gebracht. Een cohort bestaat uit personen die gedurende het

[1] Bron: CBS-microdata (eigen bewerking).
[2] Bron: https://dashboards.cbs.nl/v5/asielenintegratie/ geraadpleegd op 29-9-2026.

betreffende kalenderjaar een verblijfsvergunning asiel hebben ontvangen, op het meetmoment nog tot de leeftijdsgroep behoren en niet nog in de COA-opvang zaten. Van deze cohorten wordt weergegeven welke aandeel medio 2025 een uitkering ontving en welk aandeel begin 2025 werk had. Hieronder wordt dat voor de meest recente cohorten (2021-2025) in beeld gebracht. Daarbij wordt genoemd hoeveel maanden dit minimaal na ontvangst van de vergunning is; mensen die vroeger in het cohortjaar een vergunning kregen, hadden op het meetmoment al meer maanden een status. Personen kunnen werkzaam zijn én een uitkering ontvangen.

Tabel: Aandeel uitkeringsgerechtigden en werkenden onder cohort statushouders (18 tot 25 jaar)

Cohort	Personen met een uitkering	Personen met werk
2021	20% (minimaal 42 maanden na verkrijgen vergunning)	51% (minimaal 36 maanden na verkrijgen vergunning)
2022	46% (30 maanden)	31% (24 maanden)
2023	55% (18 maanden)	21% (12 maanden)
2024	33% (6 maanden)	14% (3 maanden)
2025	30% (3 maanden)	

Bron: CBS, Dashboard asiel en integratie, Dashboard asiel en integratie, geraadpleegd op 29-06-2026
Noot: Gegevens over inkomens van zelfstandigen waren nog niet beschikbaar voor 2025, daarom wordt in de tabel voor recente cohorten voor werkenden minder ver vooruit gekeken.

3. Hoe groot is het totale budget van de bijstand? Welk deel wordt besteed aan statushouders, en welk deel specifiek aan statushouders onder de 27 jaar?

Het totale definitieve macrobudget in 2024 voor bijstandsuitkeringen betrof ca. 6,8 miljard euro. Volgens de Factsheet Statushouders en bijstand van Atlas Research[3] vormden in juni 2024 statushouders 13,2% van de bijstandspopulatie (circa 53 duizend personen); inclusief inmiddels genaturaliseerde voormalig statushouders was dit 20,2% (circa 81 duizend personen). Uit nadere microdata-analyses[4] blijkt dat ca. 3% (circa 12 duizend personen) van de bijstandspopulatie jonge statushouders betrof. Het is niet mogelijk om hieraan een exact bedrag te koppelen. De hoogte van de uitkering hangt immers af van huishoudsamenstelling, leeftijd en (mogelijke) bijverdiensten. Deze gegevens zijn niet beschikbaar.

4. Hoe lang is de gemiddelde statushouder onder 27 jaar die bijstand ontvangt al in Nederland en wat is de spreiding hiervan?

Op basis van beschikbare data en onderzoek kan deze vraag niet beantwoord worden.

5. Kunt u aangeven wat de gemiddelde duur van de bijstandsuitkering is vergeleken tussen de groep statushouders versus niet-statushouders, en wat de spreiding is in duur voor de groep jongeren tot 27 jaar?

Op basis van beschikbare data en onderzoek kan deze vraag niet beantwoord worden.

6. Kunt u aangeven welke belemmeringen of obstakels statushouders ervaren om een baan te vinden?

De belemmeringen of obstakels waardoor statushouders moeilijkheden ervaren om een baan te vinden kennen verschillende oorzaken. Deels gaat het om oorzaken gelegen in het feit dat iemand een nieuwkomer is: onvoldoende taalbeheersing, geen netwerk, geen passende diploma’s en/of onvoldoende relevante werkervaring en onvoldoende kennis van ‘hoe het hier werkt’ op de arbeidsmarkt. Deels zijn de oorzaken zeker ook te vinden in de huidige werking van de asiel-, huisvesting- en inburgeringsketens: veel verhuisbewegingen in de opvang, lange wachttijden voor vergunningverlening, een tekort aan woningen en daardoor een late start met het leren van de taal. Ook blijft het moeilijk om werk en inburgering met elkaar te combineren. Daarom gaan we nieuwkomers meer tijd geven om in te burgeren zodat ze meer ruimte krijgen om aan het werk te gaan tijdens de inburgering. Ook werkgevers

[3] Bron: Factsheet Statushouders en bijstand | Rijksoverheid.nl
[4] Bron: CBS-microdata (eigen bewerking).

kunnen meer doen. Onderzoek van TNO toont aan dat slechts 2,7% van de werkgevers statushouders in dienst heeft gehad.[5]
Verder geven gemeenten aan dat het moeilijk is om werkgevers te vinden voor (start)banen.[6] Werkgevers stellen volgens hen hoge eisen aan het taalniveau. En de werkgevers die wel open staan voor ongeschoolde niet-Nederlandssprekende medewerkers willen graag medewerkers die fulltime beschikbaar zijn. Verder is voor veel werk – zeker in tekortsectoren – een Nederlandse opleiding of ten minste een basisniveau van beroepsvaardigheden voor werk in die sector benodigd.

7. Hoe kijkt u naar de spanning tussen de inburgeringsplicht en het vinden van of uitvoeren van werk door een statushouder?

In de Startnotitie Werk en Meedoen Nieuwkomers van 5 juni jongstleden heb ik aangegeven dat werk voorop staat en dat inburgering de weg naar werk moet ondersteunen. Dat betekent echter niet dat ik de inburgeringsinspanningen minder belangrijk vindt. Het uitgangspunt voor mij is dat we de inburgering zodanig vormgeven dat het mogelijk is om vier dagen per week te kunnen werken. Werk moet centraal komen te staan. Om dat uitgangspunt te ondersteunen, creëer ik binnen het huidige inburgeringsstelsel meer ruimte om werk en inburgering te combineren. Het gaat daarbij onder meer om de volgende maatregelen:

- Uitbreiding startbanen in 2027; meer nieuwkomers krijgen vanaf de start de mogelijkheid om werkervaring op te doen.
- Een verlenging van de inburgeringstermijn voor werkende statushouders; waarmee ik meer ruimte creëer om werk en inburgering te combineren. De Regeling Inburgering 2021 wordt hierop aangepast.
- Inzet op flexibel taalaanbod, door het taalonderwijs flexibeler in te richten (avond, weekend en online), wordt het beter mogelijk om vier dagen per week te werken en het taalonderwijs op een passend moment te volgen.

Een nadere uitwerking van deze inzet komt u toe middels de Voortgangsnotitie Werk en Meedoen die de minister van A&M en ik begin november aan de Kamer doen toekomen.

8. Welk deel van deze statushouders spreekt Nederlands?

Het doel van de Wi2021 is dat alle inburgeringsplichtige asielstatushouders Nederlands leren spreken binnen de termijn van drie jaar. Iedereen die de Onderwijsroute of de B1-route afrondt zonder afschaling (samen ongeveer 40% van de totale groep) behaalt naar verwachting een niveau van B1 of hoger. Het ligt in de lijn der verwachting dat de asielstatushouders die in de B1-route afschalen (ongeveer 30%) taalniveau A2 weten te behalen. De overige 30% volgt de Z-route en zal grotendeels A1-niveau behalen (twee derde van deze groep was analfabeet bij aankomst in Nederland).

Op basis van zelfrapportage via een enquête onder asielstatushouders (afgenomen oktober/november 2025, respons op deze vraag: 2.501) zegt 20% van de asielstatushouders dat ze zelf goed of zeer goed Nederlands spreken, 42% zegt van zichzelf dat ze redelijk Nederlands spreken en 38% zegt dat ze niet zo goed of slecht Nederlands spreken.[7]

[5] TNO, 2024, Werkgever enquête Arbeidsmarkt 2024.
[6] KIS, 2024, Monitor gemeentelijk beleid arbeidstoeleiding en inburgering statushouders en gezinsmigranten 2024
[7] Regioplan/OpenEmbassy, Onderzoek perspectief inburgeraars, uitkomsten 2024-2025

9. Welke plannen heeft u om deze obstakels weg te nemen?

Zoals aangegeven in de Startnotitie Werk en Meedoen Nieuwkomers van 5 juni jongstleden wil het kabinet de komende 4 jaar 75.000 statushouders en asielzoekers met een kansrijke asielaanvraag aan het werk helpen. Het kabinet wil dit doen aan de hand van de volgende 3 doorbraken.

- Doorbraak 1: werk staat centraal. We gaan aan de slag om binnen het huidige inburgeringsstelsel werk meer centraal te zetten zodanig dat inburgeringsverplichtingen goed te combineren zijn met betaalde arbeid. Daarnaast zijn ook in de Participatiewet aanpassingen mogelijk die de kans op werk voor nieuwkomers kunnen vergroten. Indien statushouders werk hebben gevonden tijdens de opvangfase, is het belangrijk dat zij aan het werk blijven. Doel is om de instroom in de bijstand te verlagen. We ontwikkelen o.a. maatregelen om het aantrekkelijker te maken een baan te behouden wanneer men naar de gemeente verhuist en om ervoor te zorgen dat werken altijd loont ten opzichte van een uitkering. Statushouders die wel de bijstand instromen, willen we sneller aan het werk helpen. We betrekken hierbij ook de rol die de rechten en plichten uit de Participatiewet spelen om dit te faciliteren, evenals het beschikbare re-integratie instrumentarium.
- Doorbraak 2: Bereidheid en commitment van werkgevers. Ik wil landelijke deals maken met werkgevers- en brancheorganisaties voor het creëren van meer werkplekken voor nieuwkomers. Ook willen we bezien hoe nieuwkomers met relevante werkervaring en/of opleiding in land van herkomst aan de slag kunnen in maatschappelijke tekortsectoren zoals de bouw of de zorg.
- Doorbraak 3: Actief in de opvang. In de laatste doorbraak richten we ons op de periode dat een nieuwkomer zich in de opvang bevindt. Het kabinet wil er zorg voor dragen dat de nieuwkomer in deze periode kan werken aan zijn taalbeheersing en een bijdrage kan leveren met betaald werk.

Een nadere uitwerking van deze inzet komt u toe middels de Voortgangsnotitie Werk en Meedoen die de minister van A&M en ik begin november aan de Kamer doen toekomen.

10. Welke plannen heeft u om prikkels en ondersteuning te bieden waardoor meer statushouders aan het werk gaan?

Zie antwoord op vraag 9.

11. Kunt u aangeven welke succesfactoren meespelen bij statushouders die sneller aan een baan komen? Welke goede praktijkvoorbeelden kent u? In hoeverre zijn deze schaalbaar of welke lessen voor algemeen beleid zijn hieruit te trekken?

Om meer nieuwkomers aan het werk te helpen hanteert het kabinet de volgende uitgangspunten voor succes. Ten eerste: betaald werk is de standaard. Nieuwkomers gaan aan het werk tenzij er zwaarwegende redenen zijn dat iemand niet kan werken. Voor veel mensen zal dit ieder soort werk zijn dat ze kunnen vinden: een baan is beter dan geen baan. Ten tweede: een deel van de groep heeft ook het potentieel om verder te groeien. Nieuwkomers met relevante werkervaring en/of opleiding in land van herkomst die aan de slag kunnen in tekortsectoren wil het kabinet daarom ondersteunen bij hun stap van een baan naar een betere baan. Ten derde: het taalonderwijs begint zo vroeg mogelijk en kent een doorlopende leerlijn. Zo is de inzet om continu te werken aan een betere beheersing van de taal. Ook kan de taalverwerving zowel in de klas als bij de werkgever plaatsvinden, waarbij formeel taalonderwijs gecombineerd wordt met (vak)taal op de werkvloer en oefenen in de praktijk. De voertaal op de werkvloer is in principe Nederlands.

12. Kunt u aangeven welke belemmeringen er voor werkgevers zijn om statushouders aan te nemen?

In de voorbereiding op de eerder genoemde deals met werkgevers zijn verschillende gesprekken gevoerd met sectororganisaties, losse werkgevers en werkgeversorganisaties zoals VNO-NCW en MKB-Nederland en AWVN. Op basis van deze gesprekken komen we op o.a. de volgende knelpunten waar werkgevers tegenaan lopen als ze statushouders willen aannemen. Werkgevers geven onder meer aan dat inburgeringsactiviteiten, waaronder taallessen, onvoldoende aansluiten op het werk. Ook is informatie over het profiel van nieuwkomers, zoals hun opleidingsachtergrond, werkervaring en vaardigheden, niet altijd voldoende in beeld. Daarnaast ervaren werkgevers lange doorlooptijden bij procedures, zoals het aanvragen van een tewerkstellingsvergunning, en hebben zij behoefte aan ondersteuning op de werkvloer. Verder wijzen zij op verschillen in regels en werkwijzen tussen gemeenten en op de belemmeringen die frequente verhuizingen van statushouders met zich meebrengen.

13. Welke plannen heeft u om deze belemmeringen weg te nemen? Moet er bijvoorbeeld strenger
gehandhaafd worden op de taaleis en zijn er voldoende (om)scholingsmogelijkheden naar bijvoorbeeld tekortsectoren?

Zie antwoord op vraag 9.

14. Kunt u toezeggen dat zijn actieprogramma Nederland Werkt een plan zal bevatten om specifiek
statushouders (breder dan de groep jongeren tot 27 jaar) meer succesvol te begeleiden naar werk?

Het kabinet heeft onlangs de Aanpak Werk en Meedoen Nieuwkomers gelanceerd waarmee het kabinet de komende 4 jaar 75.000 statushouders en kansrijke asielzoekers die hier mogen blijven aan het werk wil helpen (jongeren en volwassenen). Via de inzet op verschillende doorbraken wil het kabinet nieuwkomers meer succesvol begeleiden naar werk en belemmeringen aanpakken.

Het programma Nederland Werkt heeft een bredere insteek: ik wil werk en meedoen centraal gaan zetten in alle haarvaten van de sociale zekerheid en toewerken naar een inclusieve arbeidsmarkt, waarin iedereen de kans kan krijgen om mee te doen. Ik zet daarvoor in op preventie van werkloosheid en arbeidsongeschiktheid en het verhogen van de arbeidsparticipatie van de brede doelgroep mensen die ongewild langs de kant van de arbeidsmarkt staan. Waaronder naast nieuwkomers bijvoorbeeld ook mensen die langdurig uitkeringsgerechtigd zijn, jongeren met een kwetsbare arbeidsmarktpositie, ouderen en mensen met een beperking. Kortom: het programma Nederland Werkt zal geen doelgroepspecifieke inzet op statushouders bevatten, maar zal wel ondersteunend zijn aan de ambities binnen de Aanpak Werk en Meedoen Nieuwkomers.

15. Kan u deze vragen beantwoorden voor het commissiedebat Participatiewet op 29 oktober?

Het commissiedebat Participatiewet is verzet naar 25 november. Ik heb de antwoorden daarvoor verstuurd.